

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvoje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom se začne novo četrtletje. Vabimo torej vse č. gg. naročnike, katerim naročnina s koncem tega meseca poteka, kakor tudi vse rodoljube, da nas z obilno naročbo v národnem delu podpirajo.

„Slovenski Narod“ velja po pošti prejemati

za celo leto 10 gl. — kr.,

„pol leta 5 „ — „

„četrt leta 2 „ 60 „

Naročnina se pošlje opravništvu, najbolje po poštinih nakaznicah.

Opravništvo „Sl. Nar.“

Ruski glasi o Avstriji.

„Birževija Vjedomosti“ prinašajo tretji dopis *) iz Dunaja o porazumljenji s Slavjani, ki se takole glasi:

Osoda, ki je dostigla lehkonnarvni Pariz, preti tudi zmirom veselemu Dunau. Pariz je v pravem smislu besede obrezstoličen (nehal biti stolica); po celi Francoski že več noleden ne porajta, kaj dela, česa hoče ali kaj mili ta stolica, ne samo Francoske, no skoraj cele Evrope. Tako je tudi Dunaj v zadnjih dvajset letih napenjal se, ravno tako kakor žaba v basni — napenjal se toliko, da ni počil. Dvajset let ni nikdo vprašal, česa hočejo Slavjani, Magjari ali Rumunci, ampak vsak je le zanimal se o tem, česa hočejo Nemci, to je — česa hoče Dunaj. O provincijskih mestih in zemljah nikdo ni govoril; hoče li česa Praga, Ljubljana, Lvov — komu je kaj lo tega bilo. Dunaj sam je predstavljal, prvič, vso Avstrijo, drugič, vso avstrijsko nemščino, in tretjič avstrijske nemške ustavoverneže; a zdaj kaj predstavlja Dunaj? Nič drugega, kakor stolico Nižje Avstrije. Murabeau je rekel, da so stolice zares potrebne, toda da vse telo gotovo boleha, kadar glava preveč naraste. Tako je bilo na Francoskem in v Avstriji: ravno to preti v bodočnosti Nemiji. O tem, da bi Dunaj obrezstoličili, po njegovi zaslugi, so si dvajset let prizadevali česki federlisti, ki so v tem času naj lepšo priliko imeli pripričati se, kako težko jim je bilo, prenašati do adnjega časa vsakojake krivice, nasilja in preganjanja od strani te stolice. Federalizem že kaj glasni trka na vrata Avstrije. Posebno od večerajšnjega dneva, ko so se končale volitve velikih posestnikov na Moravskem in v Gornji Avstriji, je zmaga federativnega preobrazovanja carstva storila večo stopinjo naprej in primirjenje narodov je skoraj gotovo. Volitve na Moravskem so tako vane, da je treba o njih bolj obširno izpregovoriti. V reihsratu morajo biti 203 poslanci. Za preinačene konstitucije ste treba dve tretjini, tedaj 136 glasov. Po srečnih izidih volitev, izida njih na Štirskem še ne poznamo, je že 135 glasov, ktiri bodi za primirjenje narodov in za revizijo (peresmote) decemberske konstitucije zoper centralistično sistmo, — to se razumeva v tem slučaju, če se bodi tudi Čehi udeležili reihsratha. Sama „Neue Frie Presse“ trdi to, rekoč, da bo v reihsratu 138 poslancev državno-pravne opozicije in samo 60 poslancev konstitucionalcev; privrženci Čehov bodo po tem takem imeli več glasov, kakor jih zahteva decemberska konstitucija ktera veli, da je za jeno premembo samo dveh

tretjin glasov dovoljno. Volitve velikih posestnikov na Moravskem so k temu toliko pripomogle, da zdaj morejo s Čehi aktivno udeležiti se dela primirjenja z vlado in doseči tako porazumljenje s krono, kakor so ga pripravili ne samo zase ampak tudi za vse druge slavjanske narode v Avstriji. Brez zmage veleposestnikov na Moravskem bi bili Čehi primorani z nova nadaljevati svojo pasivno opozicijo. Protivniki českega državnega prava so dobro vedeli, kakošna nevarnost jim grozi na Moravskem, zato so pa tudi vse svoje sile, intrige, žuganja, denarje in obešanja upotrebljali na to, da bi ravno tu zmagali nad federalisti. Ako se uda Moravska pri volitvah nemškim ustavovernežem, bi bila Češka z nova ranjena v globočini svojega srca in ves trud Hohenwarta bi bil ostal brez vse koristi za občestveno-politiško življenje avstrijskih narodov. Ako bi zdaj Čehi hoteli govoriti jezikom svojih protivnikov, bi smelo mogli reči, da jim je po volitvenih rezultatih mogoče odstraniti decembersko konstitucijo „konstitucionalnim putem“, zato ker opozicija razpolaga „čez večino dveh tretjin.“ Panika med konstitucionalci je velika, kajti orožje, s katerim so oni napadali Slavjane, se zdaj obrača proti njim samim. V obče so te volitve kaj podučiteljne zaradi tega, ker kažejo, kako se je vdomačila (vodvorila) federativna politika Čehov po mestih in selah Moravske in Silezije. V selskih volilnih okrogih je razmera izvoljenih poslancev ostala taka, kakor je bila Hohenwartova vlada o pravem času prepovedala birokratom iz Bachove, Schmerlingove in Iskrove dobe mešati se v zadeve, ktere pristoji, ne njim, ampak kroni in narodom, med seboj poravnati jih. Ta uradniški aparat je navajen stati na strani ustavovernežev proti narodni opoziciji, in doslej je na Moravskem njegov vpliv še kaj močan. Glavna vojska konstitucionalcev-birokratov je na Dunaju, desno krilo na Moravskem in levi na Štirskem. Sicer se je samo s tem, da so se nekteri uradniki ustrašili in da so pri volitvah kaj marljivo intrigovali, to doseglo, da so ustavoverneži izgubili nekoliko poslancev celo po moravskih mestih in da je narodna opozicija pridobila devet glasov. Iz veleposestva je izbrano 81 poslancev, ki spadajo k česko-historičnemu plemstvu. Tudi v Sileziji so se stvari zboljšale. Tam popred ni bilo ne enega narodnega poslanca, zato ker je bila tam narodna opozicija slabo osnovana. Zdaj je Silezija izbrala 4 narodne poslance. To ni mnogo. Po etnografičnih razmerah bi slavjanska stranka morala imeti šest poslancev, toda zdaj je dosti da so štirje, če se pomisli, da so se notri do večeraj ustavoverneži Silezijo razmatravali za svojo naj zvestejšo privrženico, skoraj tako, kakor Spodnjo Avstrijo. Ti izidi dokazujejo, da je državno-pravna zavest v zemljah česke krone kaj globoko svoje korenine zagnala. Zdaj se more reči, da se je nerazcepljenost Češke, Moravske in Silezije iz pravdanja v živo zvezo preobrnila, — zvezo, ki se bo bolj in bolj okrepčevala. Ne smemo pozabiti, še tega omeniti, da so bile vse te volitve podvzete na podlagi znanega, vsem Slavjanom sovražnega, volilnega zakona barona Schmerlinga. Volitve v družih zemljah imajo za nas le važnost drugega reda, vendar se mora priznati, da bi bilo čudno, ako bi tam ustavoverneži tudi kakega svojega privrženca izgubili.

Zdaj Nemci povsod kriče, da je treba osnovati mogočno nemško stranko, da ohranijo svojo narodnost; oni se boje da prihodnji reihsrat ne bi tako z njimi postopal, kakor so v svoj čas oni postopali; ko so oblast v rokah imeli, so si prizadevali ponemčevati Slavjane. Pa se zastoni boje, da bi jih Slavjani poslovanjali, tam kjer so v večini. Slavjani ne zahtevajo tujih pravic, oni si le prizadevajo ohraniti svoje pravice, cele in popolne; v vsakem drugem obziru so pripravljeni zaradi sosedstva h koncesijam (vstupkam) samo da so osnovane na pravi vzajemnosti. Dunaj s svojimi volitvami pa je pokazal, da protestuje proti politiki sedanjega ministerstva, da ne želi nikake ravnopravnosti, nikacega primirjenja narodov, ampak da zahteva izključiteljno nadvladanje nad njimi in med njimi. Škoda, da Dunaj ni Pariz. Od dunajskih konstitucionalcev bi mi pričakovali kaj več, kakor Parižani od svojih komunalistov; ko so naši konstitucionalci vladali, smo videli v Avstriji provincijske stolice v obsednem stanu in ječe prenapolnene z časnikarji in domoljubi; videli smo, kako so protivniki centralizma na stotine k denarnim kaznim obsojeni bili; videli smo večala, s kojih so vodje decemberskega centralizma predavali načela osnovnih pravic nemškega konstitucionalizma. Zastoni, vse to ni sklonilo narode k decemberski konstituciji. Dunaj tadaj ni porajtal za želje narodov; zdaj v svojo očered so narodi ravnodušni za mnenje dunajskih stanovnikov, dunajskih hegemonov. Krik njih, da to zahteva Dunaj — stolica carstva, ostane „golosom vopijuščago v pustinč.“ Oholi Dunaj (gordelivaja Vjena) — ta stari grešnik, — piše česki „Pokrok“, naj zahteva, kar mu drago, naj se srdi in zlobi! Pravična osoda je postigla Dunaj, ga je zastigla, kakor lehkomiseljni Pariz, ki je tako dolgo gospodoval nad Francosko, k škodi Francoske. Časi se menjajo, zdaj je nastala nova doba, rešiteljno delo se začinja. Milijoni narodov zdaj povzdigujejo drugi glas; njih krik: to zahteva Praga, Lvov, Ljubljana, to zahteva česko kraljestvo, Galicija, Moravska, Gornja Avstrija, Tirolska in drugi. Tacih, ki tako govoré, je veliko več, zato — ker so večina avstrijskih narodov in ta množina zahteva pravico in povratek k naravnemu historičnemu osnovanju carstva; to zahteva federacija in politika primirjenja narodov.“ Organ Hohenwarta „Oesterreichische Journal“ skonečuje neki stavek s sledečim za federaliste ugodnem zaključanjem: „absolutizem — to je volja od zgoraj in bezpravje spodaj; on daje dare, pa jih tirja tudi nazaj, kadar se mu zdi; on nima stanovitnih podlag prava, takošnjega, kakoršnega želi dandenes vsak državlján. Liberalni centralizem je protivorečje samega sebe; pri njemu je liberalna oblika samo za centr., a ne za okrožnost. Duvalizem — je federacija samo v korist dveh. Liberalni centralizem z duvalizmom — je hinavsko protivorečje itd.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor štajerski.

(6. seja 25. sept.) Vrečko in tovariši predlagajo naj bode tehnična visoka šola plačevana iz državnih fondov, ker so deželni že preobloženi.

Dr. Sernec podpira svoj znani predlog. „V vsem spodnjem Štajerskem, pravi, se je opazilo, da

*) Glej list 103.

se zločini proti varnosti lastnine od leta do leta množe; prebivalci so vsled tega vznemirjeni in žele pomoči. Uzroki tega zla se nahajajo v pomanjkljivosti našega kazenstva. Namen kazni je, drugo hudo delstvo zabraniti. Ravno med zločinci proti varstvu lastnine pa se jih najmanj poboljša, ker jim v kazniških predobro gre. Druga se jim nič ne zgodi, kakor da se jim svoboda odtegne — kazni, ki se jim ne zdi huda. V največ slučajih se taka hudo delstva gode zavoljo lenobe, ne zavoljo uboštv. Proti lenobi pa izguba svobode ni dovoljno ostra kazni. Torej se mora kazni poostri. Železje in telesno kaznovanje (batine) spadajo seveda v preteklost in ni jih več na dan spravljati; a razven posta se bodo še druge kazni našle, ki bodo k namenu vodile. Obžalovanja vredno je tudi, da je sodnik vezan na pozitivne dokaze, kader sodi; ravno zločin proti varnosti lastnine išče temo, in tu bi bilo umestno, da bi namestu pozitivnih dokazov govorilo prepričanje sodnikovo. Tudi je pomanjkljivost ležaja v tem, da je oškodovanec v prizivni pravici zelo obmejen. Ako se obtoženec nekrivega spozna, oškodovanec ne sme niti rekurirati, kar je nesmisel. — Ker deželni zbor nima pravice iz lastne polnomoči temu vsemu pomagati predlaga dr. Sernec, deželnemu odboru naročiti, da se z dotično prošnjo do ministerstva pravosodja obrne.

Dr. Dominkuš svoj predlog z naslednjimi razlogi podpira: Uravnanje naših gruntnih bukev je, kakor znano, prav pomanjkljivo. Maloktere obsegajo glede posestva samo nekoliko zadostno katastralno podlogo. Kako spada kako zemljišče k določnemu predmetu gruntnih bukev, in kateri so njegovi deli, to se da navadno le po spominu starih mož zagotoviti. To zagotovljenje pa je tem težje, kolikor bolj stari možje odumirajo, kateri se domišljajo, h kateremu grajščinstvu je zemljišče pred letom 1848 spadalo. — Pač ni treba dokazati, da glede gruntnih bukev in hipotekarskih stvari, kjer so navezane samo na ustno poročilo, te niso trdne. Škodljivost tega pomanjkanja se toliko bolj čuti, kolikor bolj se kupčija in promet množi in je pri kmetiji kredita na zemljišče treba. — Zboljšanje gruntnih bukev je posebno kmečkim posestnikom na dobiček, kateri živé od svoje zemlje in imajo pravico pričakovati od postavodajnikov, da se tako globoko segajoče zlo odpravi. Govornik dalje poudarja, da je zdaj tem lažje to popraviti, ker je nova postava o redu gruntnih bukev že izšla in stopi z 15. febr. 1872 v moč. Tudi se zdaj pregleduje kataster.

Ta Dominkušev predlog se izroči posebnemu juridičnemu odboru, kateri bo tudi Srncev predlog pretreval.

(7. seja 28. sept.) Nazočasta škofa graški dr. Zwerger in mariborski dr. Stepischnegg. — Zapisnikar dr. Sernec bere pismo c. kr. namestništva, ki pozivlje k volitvi enega uda komisije za uredjenje zemljiščne davka. Volitev bode prihodnjič.

Seidl s tovariši stavi predlog, naj se opravilnik dež. zbora tako prenaredi, da se stavek §-a 40. alineja 2.: „odgovor na odgovor interpelaciji ni dovoljen“ izpustiti, ter določiti, da sme vsak interpelant z dovoljenjem zbornice, ako je z odgovorom nezadovoljen, predmet v obliki predloga zopet povzeti.

Več peticij se izroči dotičnim odborom. V odbor za juridično-postavodajni odbor (za predlog dr. Sernca in dr. Dominkuša) se voli odbor. Voljeni so: Josef Kaiserfeld, dr. Muschler, dr. Sernec, prof. dr. Michel in dr. Gmeiner.

O mariborskem občinskem redu referira Herman in predlaga naj se občinskemu odboru izroči, kar se sprejme. O cestnih zadevah poroča Seidl. V tem se postava brez debate sprejme, po kateri se okrajna cesta iz Celja čez Šmarje do Poličane Podčetrtiške ceste iz II v I red okrajnih cest eden.

Prihodnja seja je v soboto. Najvažnejša točka dnevnega reda je posvet o poročilu ustavnega od-

bora, s posvetom o pravni zabrambi, — torej generalna politična debata.

Dopisi.

Iz Ljubljane. 27. sept. [Izv. dop.] Posebno primeren kinč naši čitalnici so omislili odborniki narodnih društev ljubljanskih s tem, da so pri našem nadepolnem umetelniku Janezu Franke-tu naročili sliko Nestorja slovenske politike, gospoda dr. Janeza Bleiweis-a. Slika je izdelana po fotografiji in osebnem vtisu, kakor si ga je oddaljeni umetelnik ohranil v spominu, pa tako živo in zvesto predstavlja original in duhovite poteze njegovega obraza, da takoj vidimo, ka je Franke jako marljivo in s posebnim razumom opazoval stare, do zdaj še nedosežene mojstre. Iz te slike že je očito, da Franke prekosi vse druge med nami živeče slikarje, da smemo še mnogo umotvorov pričakovati izpod njegove nenavadno spretno roke. Občinstvo zlasti naj bi bilo pozorno na to izredno narodno moč. Duhovništvo zlasti ima mnogo prilike, skrbeti za olepšavanje božjih hramov, žalibože, da se v tej zadevi čestokrat greši in dotična dela izroče tujcem ali neukretnim mazačem, mesto umetelnikom. To je vzrok, da nahajamo cerkve tako brezokusno ozalšane, da se ne vidi družega, nego kričeče, na debelo namazane barve. Kdor želi tedaj okusno, umeteljno delo, naj se neposredno obrne na gospoda Franketa (Naslov mu je: Giovanni Franke, pittore a Venezia, St. Agnese, Calle Pompeo, Nr. 891.) Franke je do zdaj izdelal podobo matere božje, znane pod imenom „pieta“ za Dedendol na Dolenjskem in križevpot za farno cerkev v Cerkljah. Advocem križev pot, se nam jako čudno zdi, zakaj ga ni „Zgodnja Danica“ niti z besedico ni hotela omeniti, dasi je bil gosp. vrednik po nekem prijatelju osebno naprošen. Če domačih moči ne bomo dejanski podpirali, potem nam ni pomagati.

Kot pikantnost naj še dostavimo, da je na posebno odlični stopinji stoječ gospod, kateri se že dolgo pogreša v našem deželnem zboru, pri volitvah veleposestva štajerskega glasoval za „liberalca“ Carneri-ja in Lohninger-ja.

Iz Savinske doline, 23. septembra. [Izv. dop.] Resnica je, kar je že večkrat bilo javno izrečeno, da gosp. Schönwetter, c. kr. okr. glavar neprijazno in nasprotno se obnaša proti narodu slovenskemu. Posebno pa najbrž ima vse domoljubne župane v črnih bukvah zapisane. To dokazuje stvar, da pošilja ukaze odločno do katerega dne bi se imeli rešiti. Potem pa ne more čakati, da bi odločeni čas iztekel, ampak še poprej pod kaznijo 20 goldinarjev spolnitev zahteva: kar priloženi ukazi spričujejo: Št. 6956.

Vsem županstvom političnega okraja Celje Vsled razpisa visoke namestnije 24. avgusta 1871 št. 8968 se županstva opominjajo naj do 20. septembra 1871 izkaz svojih stroškov predložijo, kateri so jim zaradi zadnjega popisovanja ljudstva po neposrednih plačilih ali po neposrednih plačilih ali po povračilih v državno blagajnico narasli.

V Celji 5. avgusta 1871.

c. k. okrajni glavar: Schönwetter.

Vsled naloge od 5. avgusta t. l. št. 6956 poda podpisano županstvo izkaz stroškov kateri so zaradi zadnega popisovanja ljudstva kakor so sploh brez povračila državne blagajnice narasli.

- a) Plačo popisnemu komisaru za popis Franc Šornu 8 gld. — kr.
- b) za tiskane blankete za občinski imenik — „ 63 „

skup 8 gld. 63 kr.

to je bilo odposlano dne 16/9 1871.

Št. 6956.

Vsem županstvom političnega okraja Celje. Vsled razpisa visoke c. k. namestnije 24. avgusta 1871, št. 8968 se županstva opominjajo, naj zanesljivo do 17. septembra 1871 izkaz vseh stroš-

kov predložijo, katere so občine zaradi slednjega popisovanja ljudstva ali neposredno ali po povračilu v državno blagajnico (Staatschatz) imele.

V Celji 5. avgusta 1871.

Schönwetter.

Nr. 6956.

Občinskemu predstojništvu v Krajska vas.

Po ukazu 24. Julia t. l. stev 8968 ima občinsko predstojništvu izkaz čez izloge za popisovanje ljudstva — v 48 urah pod strafengo 20 goldinarjev som poslati.

V Celji 15 Septbra 1871.

C. kr. okrajni glavar: Schönwetter.

Gospod Schönwetter in večidel pod njegovo komando spadajoči c. k. uradniki mislijo, da je ljudstvo zavoljo njih tukaj. Naj bi le pomislili kako kmet s težavo denar prisluži, da večidel vsak dan že od dela troče čelo, ima, ko ti gospodje še brez skrbi počivajo, in s taistim v tem času prisluženim denarjem davke plačuje, od tam pa c. k. uradniki svoje plačo dobivajo, da potem laglje pri volitvah in kjer njim je moči kmetom nasprotujejo. Torej ni čuditi se, da se nekatere občine pripravljajo sprošnje do visoke vlade, naj bi nam neprijazne in kljubujoče uradnike odstranili. Saj smo že več okrajnih pašev preživeli, pa nijeden ni bil proti narodnjakom, kakor sedanji.

Ni čuditi se. Neki domoljubni kmet je meseca aprila t. l. pri c. k. okr. glav. prošnjo vložil, da bi po § 161 vojne postave od 5. decembra 1868. mu šna, ki mu je postal edina podpora, od vojakov dlpustili. A ta reč se še do današnjega dne vleče brez vspeha. Tega je c. k. okrajno glavarstvo krivo, naj brž za to, ker tam vse po polzevo gre, ali pa zato, ker je taisti neprestrašen rodoljub. Še več dokazov bi mogel navesti s kterimi vsak čas spričati zamorem da so resnični pa naj bo a zdaj zadosti. Prihranim jih za prihodnje, ako bde še potreba dokazal. Zapajmo, da bode takim uradnikom tudi enkrat, se reklo; ker ste zope vlado in zoper ljudstvo — odlazite. Kmet iz Savinske doline.

Iz Gorice. 28. sept. [Izv. dop.] Z našim zborovanjem gre grozno počasi. Od 21. t. m. ni bilo več seje, niti jo menda ne bo do 2. ali 3. oktobra. Od kod ta kesnost? Malo je pač kriv deželni odbor, kateri ni pripravil skoraj nobenih konkretnih predlogov za deželni zbor, ampak jih še le v zadnjem trenutku, sred zborovanja kuje ali pa za prihodnje sesije odloži. Naj nujnejša postava, po kateri vsa dežela že od l. 1861 naprej neprenehoma upije in za katero je državni zbor v zadnjem zasedanju stalen temelj položil — ne pride menda tudi lets na vrsto. Gospod referent, kateri se je nekda, to še ni bil deželni odbornik ustil, da si upa onsam za vse štiri odbornike opraviti, nema časa, kakor se je tudi v drugi zborovi seji zaradi slovenskega prevoda necega predloga izgovarjal. Je li to dostojen odgovor za deželnega poslanca in odbornika? Kdor nema časa naj ne prevzame službe in z njo združene mastne plače. Vsakako bi bi še čas, da se postava — jaz menim ono zastranprepotrebne osnove javnih zemljiščnih knjig — še v tej sesiji dožene. Saj ima odbor ne le dotično občeno državno postavo za podlogo, ampak tudi žalosti vsega družega gradiva pri rokah, katero nj izroči, če si ne upa sam tega dela zmoči, še v pravem času posebnemu zborovemu odseku. Zaka vedno odkladati rešitev tako nujnega vprašanja?

Politični ali postavodajni odsek je že nekde dovršil svojo nalogo in bi prihodnji teden zboru poročal o vladnih predlogih. Vsi (4) italijanski odsekovi so za to, da se prejmejo isti predlogi in vsi slovenski, Winkler, Črne in Lavrič, da se zavrzajo. Enako razmerje bo gotovo tudi v zboru, 11 ital. glasov za, in 10 slovenskih proti. Potem takem padejo vladni predlogi, ker po dosedanjem deželnem volilniku treba, da glasujeti 2 tretjini nazočih za prenaredbo volilnika; drugače ne obvelja.

Žalibože, da morajo naši deželni poslanci sedauji vladi opozicijo delati; toda tu ni drugače

mogoče; v svojo in narodovo nesrečo ne morejo nikakor privoliti. Vladna skrb bi morala biti, da se o deželnih razmerah natančno prepriča, predno predlaga tako važne premembe.

Zarad naše kmetijske šole so se pa, kakor sem izvedel iz zanesljivega vira italijanski in slovenski poslanci v odseku porazumeli.

Šola bo spadala po preuravnavi v vrsto srednjih, toda kolikor mogoče ima biti praktična. Razdeljena bo v dva oddelka, en italijanski z ital. učnim jezikom in en slovenski, v katerem se bode slov. podučevalo. Vsak oddelek bo štel 2 razreda in dijaki se bodo sprejemali le vsako drugo leto; — ti morejo imeti vsaj 15 let in so morali končati spodnjo realko ali spodenj gimnazij, ali pa jih mora vodja po preskušnji za sposobne spoznati.

Oba oddelka slov. in ital. sta v didaktičnem oziru popolnoma ločena; en stalni učitelj je didakt. vodja na slov. in eden na ital. oddelku. Oskrbništveno in disciplinarno vodstvo pa opravlja izmed teh dveh tisti, katerega odbor odloči. Vsak oddelek bo imel enega pomočnega učitelja ali asistenta. — Za prirodoslovne predmete bo en stalni učitelj za oba oddelka. In tako bosta tudi vrtnar in strežaj skupna. —

Trije stalni učitelji dobijo po 1200 gld. letne plače in po 200 gld. za stanovanje; dva asistenta po 700 gld. plače in po 100 gld. za stanovanje, vrtnar 500 gld. plače in 100 gld. za stanovanje, in strežaj 300 gld. plače in 60 gld. za stanovanje. odškodnino za stanovanje dobijo pa vsi le toliko časa, dokler se ne kupijo ali sezidajo potrebna poslopja za kmetijsko učilišče, v katerem bodo potem stanovali. Stalni učitelj, kateremu se izroči glavno vodstvo, dobi za to še posebej 400 gld. na leto.

Če se ne dobi dobrih profesorjev kmetijstva za določene plače, bode imel dež. odbor pravico, povikšati dotični plači do 2500 gld. na leto. Ta določba se je zato sprejela, ker ne morejo dobiti Italijani do zdaj zanesljivo dobrega profesorja za kmetijstvo izpod 2500 gl.

Profesor Mona v Italiji, o katerem imajo najboljše poročila, zahteva naj manj toliko. Kakor vse kaže je v Italiji velika revščina v tem oziru. Teoretikarjev, kakoršen je bil Dr. Ohlsen, bivši vodja naše kmetijske šole, par excellence, jim ne manjka — a praktičnih mož nemajo.

Z ozirom na obilno podporo, katera se pričakuje od vlade za tukajšnjo kmetijsko šolo, se naroči deželnemu odboru, da priskrbi za potrebna poslopja in zemljišča, bodisi da jih vkupi ali začasno v najem vzame. — Kakor sem pozneje slišal, se je tudi sklenilo razpisati 12 štipendijev po 80 gl. za goriško-gradišćanske dijake, kateri bodo obiskovali to šolo in sicer 7 štipendijev za Slovence in 5 za Italijane. S tem se malo odškodujejo Slovenci za to, da se najbrže ital. prvemu učitelju za zdaj viša plačila podeli nego slovenskemu. Naj bo kakor si hoče, mi smo s tako preuravnavo naše kmetijske šole prav zadovoljni in ne želimo drugčega, nego da bi se je veliko slov. dijakov udeležilo, da bi slov. učitelji kolikor mogoče praktično podučevali in se sploh odlikovali mimo italijanskih in da bi bila korist te šole v pravi primeri velikimi žrtvami, katere prizadeva.

Iz Čabra (na Hrvatskem.) [Izvir. dop.] Ne morem si kaj, da nebi v posvetilo hrvatskih razmer pod zdanjo vladno, omenil nekoliko o županijskem kotarskem sodnišči Čabranskem. — Dne 23. kimovca t. l. je bilo pozvanih več ljudi „na sud“, kateri so po 5, 6, in še več ur hoda daleč prišli pravice iskat.

Ker je že navada tukaj, da g. sodec rajši dve uri pozneje, nego 1 minuto prerano v pisarnico pride, hotel je vsak prvi sprejet biti; kajti, veliko jih je bilo, ki so se morali, važna posla doma popustivši, na dolgo pot v Čabar podati in bi bili radi vsaj do trdne noči zopet domu prišli. — Kotarski sodec, dobro po celej Hrvatski znan zaradi poskušnje samomora, katerega tudi sploh „pokojnega Stipiča“ imenujejo, kaj takega ne spozna.

Vedno v svojo birokratiško misel utopljen, da je narod zaradi njega, ne pa on zaradi naroda tukaj, in komaj v pisarno pridši, zopet pogleduje na uro, ali bo skoraj 12 bila; ko njegovi zaželeni čas pride, skoči gori in veleč težko čakajočim strankam, naj se ob dveh popoldne zopet pred sodno hišo snidejo, odide. — Ko ura na zvoniku dve udari, bili so vsi pozvani ljudje zbrani na omenjenem mestu. Bilo jih je nekaj, ki bi mogli komaj v kakih dveh urah odpravljeni biti, veliko pa jih je čakalo samo na podpise svojih popotnih listov. Ura bije 3, bije 4, bije 5, ali, dobri debeloglavi in trebušnji gospod sodec še v krčmi báhuza, pije in časti, in ko se je jelo že mračiti, prikinka od preoblega vinskega cveta, kateri mu je pri očeh ven gledal, navzet, v pisarno, in ko po zaslišanju ene same osebe spozna, da je denes nezmožen dalje uradovati, raspodi, celi dan na sudčevo milost čakajoče stranke po nedovršenem poslu, ter jim veli zopet čez dva dana priti. Da jih je bilo mej prišlimi strankami veliko ubozih ljudi, ki si s težkim delom komaj sproti vsakdanji kruh služijo, zaradi malomarnosti takega kotarskega paše pa namesto jednega, dva tri, ali še več dni potratijo, to njegova debela in bistra glavica ne premisli. Kakor je g. sudac kakor uradnik malo na pravem mestu, nič boljše ne odlikuje se v svojem privatnem vedenju, kajti, ko bi tukajšna ponočna straža htela nestransko postopati, bil bi g. sudac prvi, katerega bi zaradi ponočnega rogoviljenja v zapor privlekla.

Politični razgled.

V notranji politiki ni drugega novega zaznamovati nego nove blamaže ustavovernih Nemcev. V Lincu so morali kujaleci vendar v deželni zbor iti, ker jim je bil uzrok, zakaj so bili izostali, odpadel, ko so bile volitve trgovinske komore končane. Ali ker Nemci po vseh zborih, kjer gospodariti ne morejo, raje praznujejo kakor da bi s Slovani skupaj delali, niso mogli tudi gornje-avstrijski ustavaki videti se med svojimi spravoljubnimi sodeželani, zato je moral biti drug, kakoršen tak uzrok za zopetni pobeg najden, in našli so ga brž. Tirjala je namreč novovstopivša manjšina, naj večina vse predloge in sklepe, ki so se obravnavali dozdej, še enkrat ponovi. Ker to po deželnem redu ne gre, ni se jim dovolilo. In pobegnili so zopet. — S tacim postopanjem se stranka sama smeši, ali ob enem tudi ves parlamentarizem ob dobro ime devlje.

Cesar se je iz Ogerskega vrnil na Dunaj, baje jako zadovoljen z napredkom magjarske domobranske (honvedske) vojske, katero je ogledoval.

Graško konservativno društvo je sklenilo ministerstvu prijazno resolucijo, posebno zaradi predložene poprave volilnega reda.

Zunanje novine se izredno mnogo pečajo z notranjem bojem, ki se zdaj v Avstriji bije. En ruski glas navajamo na prvi strani lista. Enako se izrazuje bruseljski „Nord“, ki misli, da Nemci dela pomirjenja ne bodo podrli. — Enako sodi francoski „Moniteur“ kateri razodeva jalovost uzrokov, ki so Nemce nagibali izstopiti iz deželnih zborov. — Tudi nekteri večji pruski časopisi sprevidajo, da je upitje ustavovernih Nemcev otročje. „Breslauer Ztg.“, ktera je nedavno še obetala našim Prusomanom vojno pomoč, piše zdaj: Nemci v Avstriji še ne bodo v kot postavljeni, ako ne bodo oni sami velike službe dobivali, in ako se nemški duh ne bode dal več pri slovanskih narodih urivati. Centralizem in dualizem je v Avstriji samo — absolutizem.“ Drugi časniki pa, katerim ljudje iz Dunaja članke in poročila nanašajo, upijejo dalje, da je Avstrija na robu groba. „A. Allg. Ztg.“ pa prorokuje, da bode Hohenwart nazadnje padel, pa se bode začelo zopet ponemčevanje Slovanov, — „ker Avstrija je bila (bila!) samo v germanizaciji močna.“

Ali je večina za spravo ali ne v tej polovici Avstrije? Na to s številkami odgovarja „Pol.“: Dolnje-Avstrijsko, Koroško, Štajersko in Solnograd

— štejejo 4 milijone prebivalcev. Ker ima pa vsa cislahtanija več nego 20.000 prebivalcev stoje torej 4 milijoni proti 16 milijonom. Torej Češka s svojimi 5.100.000 prebivalci, ali Galicija s svojimi 5.400.000 more 4 milijonom ustavovernih nasproti postaviti se. In kar se narodnosti tiče stoji v Gornji Avstriji in Tirolu, 2 milijona Nemcev ustavovernim nasproti. Ako bi pa ti samo davek, ki se plačuje gledali, kaže se jih lahko, da vse dežele, kjer v zborih ustavoverci gospodujejo, plačajo samo 26.520.000 gld. direktnega davka med tem ko plačujejo Češka in Moravska sami čez 30. milijonov. Če se še druge dežele jemlje v poštev, dobi se svota 47.300.000. — Torej tudi cifre govore za pomirjenje in proti gospodarstvu ustavovernih Nemcev.

Nemški poslanci na Českem, ki so deželnemu zboru hrbet obrnili, skušajo od svojih volilcev za to dejanje potrjenje dobiti. Zato hodijo okolo po političnih društvih in ljudstvo bunijo. V českih Toplicah (Teplitz) so bile 28. t. m. glave decemberske klike: Herbst, Banhans, Pikert itd. Pikert je v govoru rekel, da se od vlade in Čehov namerava Nemce na smrtno stanje (aussterbe-etat) postaviti. — Zano je, da so bili slovanski novinarji pred nekaj časom še na leta in mesece zapirani, ako so Giskra-Herbstovo vladno kaj enakega glede Slovanov dolžili, dasi so bolj prav imeli, ker Giskra-Herbst ni Slovanom nikdar dajal — narodnostne postav. Profesor Richter iz Prage je naravnost z nemškim puntom žugal, rekši: žalostno je, da morajo najzvestejši (?) državljani pesti stiskati! „N. fr. Pr.“ to poročevaje z veseljem pove, da so ti Herbsti in Banhanzi peli prusko „Wacht am Rhein“ in da so jih na pruski meji pruski vojaki navdušeno pozdravili!

Neveselo stanje se Slovanu kaže v gališkem zboru. Poljaki niso še do spoznanja prišli, da kdor hoče pravico imeti mora pravičen biti. Proti svojim slovanskim bratom Rusinom se nič bolje ne obnašajo, nego Nemci proti nam. Rusin Pavlikov je torej zaradi tega interpeliral vladno, kedaj misli uresničiti ravnopravnost rusinskega jezika tako kakor poljskega, osobito kedaj misli izdati narodnostno postav. — Vladni komisar je razžaljivo za Rusine odgovoril, da imajo že pošne receptise itd. — Osnova adrese gališkega zbora vendar izreka, da je vladni predlog o Galiciji, ki je bil v državnem zboru predložen, nezadosten. Gališka resolucija obsega tirjatve gališke avtonomije. Zdanje ministerstvo uresničuje voljo cesarjevo in zadovoljenje narodnosti, zato sme na podporo gališkega zbora računati. Osnova izgovarja upanje, da bode vsaka sprememba samo zagotovila ustavne pridobitke in pravo svobodo.

Rusko misli stopiti v ožjo dotiko s Francosko. Pišejo, da bode imenovan za poročnika na Francoskem grof Orlov, prijatelj Francozom. Da bi do take ožje zveze prišlo, je kakor znano, obča želja vsek neodvisnih Rusov in Slovanov.

Angleškimi „Times“ se preko Berlina poroča, da misli ruska vlada vse svoje odpuščene vojake sklicati, da poskusi hitrost novih zapovedi in predpisov glede zbranja vojske.

Idealisti in drugi čudni značaji, ki so v društvu „lige za mednarodni mir“ so imeli 27. t. m. v Lausanne zopet svoj kongres. Nekteri teh miroljubov, med njimi dve ženski, so hvalili — francosko komuno in njena brezdela, Konečno je bilo skleneno, da zbor vse te moritve pogublja.

Razne stvari.

* („Kranjsko ljudsko šolstvo“) se zove knjižica ktero je spisal in založil g. J. Lapajne učitelj v Idriji (v Ljubljani, tiskal Rudolf Milic 1871.) Knjižica, 71 strani obširna, je marljivo delo, pri katerim so pisatelju z dati na roko šli vsi kranjski učitelji, in se priporoča ne samo vsem učiteljem, nego sploh vsacemu, kdor se za najvažnejšo podlogo naše prihodnosti za ljudsko šolo zanima, ker nahaja v njem temeljitega poduka ne samo o zdanjih solških napravah, nego se mu

predstavlja celo podlogo, na kateri bo treba dalje zidati. „Čisti dohodek je namenjen društvu „Šola“ v Idriji.

* (Imenovanje.) Naš rojak dr. J. Kranje je imenovan za rednega profesorja na vseučilišče Praško. — Profesor Siess je iz mariborske gimnazije premeščen v Linc, kjer je gotovo bolj na mestu, nego v slov. Štajerji. — Naš rojak vitez Švegl v Carigradu je dobil naslov in značaj generalnega konzula. — Slovenec dr. Fon, dozdaj sekundarni zdravnik v graški občni bolnici, je od hrvatskega bana imenovan za primarnega zdravnika zunanjih bolezni pri usmiljenih bratih v Zagrebu. Slučaj, da je dr. Fon imenovan zajedno z glasovitim breznačajnim magjaronom Mraovićem, menda je zavel „Obzora“ na misel, ktera se kaže v izreku, da je „bilo politično (protinarodno) mišljenje pri imenovanji odločilno.“ Mi dr. Fona poznamo kot poštenega Slovana, ki je bil, dozdaj gotovo ne na svojo korist, vselej zvest in značajan narodnjak, torej vemo, da tudi na Hrvatskem svojim rojakom ne bo sramote delal.

* (Posnemanja vredno.) Nemški časniki poročajo, da so vsa „ustavoverna“ in nemško-narodna društva na zgornjem Avstrijskem in po nemškem Českem sklenila, nobenega časnika, ki je protiusstavoveren in protinemšk več naročiti in v kavarne, krčme itd., kjer so ti časopisi, ne več hoditi. — V naše kraje tudi mnogo listov naročenih hodi, ki Slovane grde, torej —

* (Tiger ustreljen.) Ruski časopisi so bili pred kratkim časom naznanjali, da je bil en divji Tiger iz neke menažerije ušel in postal strah moskovske okolice. Zdaj poročajo, da ga je blizu Moskve nek znan ruski lovec srečno ustrelil. Da bi ga iz gošče, kjer je skrit bil, izvalil, polival le lovec v obliži gošče še gorko govejo kri in se na streljaj proč skril. Zver je kri dišaje, res prišla blizu in tako bila ubita. Tiger je bil baje ravno ene dni prej 4 mlade deklice raztrgal.

* (Rojanska čitalnica) poleg Trsta na-

pravi 8. oktobra besedo z govorom, petjem in pnavlja v splošno zahtevenje igro „Uskok“. Uljudno se vabijo udje. Nendje dobijo povabilne listke; od udov vpeljani pri odboru.

Ivan Dolinar, tajnik.

Za Tomšičev spominek.

Prenesek . . . 1628 gld. 60 kr.

V Novem mestu nabral gospod Dragotin Rozman, darovali so:

Gosp. Beg Jakob	1	—	—
Bogolin Miha, kaplan v Žužembergu	1	—	—
Bučar Žiga, dr. med., e. k. okrajni zdravnik	2	—	—
Cirar France, kapitelški vikar	1	—	—
o. Bernard, guardjan in e. k. profesor na višji realni gimnaziji	1	—	—
o. Celsus, učitelj na nižji šoli	—	50	—
o. Ehrenfried, učitelj na nižji šoli	—	50	—
o. Ladislav, e. k. profesor na višji realni gimnaziji	1	—	—
Vojska Andrej, dr. jur., deželni sod. svetovalec	2	—	—
Schwinger Raimund, e. k. avskultant	1	—	—
Mohar Martin, e. k. direkcijiski pristav	2	—	—
Ogrinec Janez, odvetnik	2	—	—
Tratnik Filip, e. k. finančni komisar	1	—	—
Guštin Adolf, trgovec in posestnik	—	50	—
Rudež Dragotin, grajšček in deželni poslanec	5	—	—
Langer pl. Podgoro, grajšček	5	—	—
Prusnik Franc, kanonik	1	—	—
Vrečko F., e. k. profesor na višji realni gimnaziji	1	—	—
Kalčič Anton, trgovec in posestnik	3	—	—
Oblak Valentin, „ „ „	1	—	—
Zeidl Dragotin „ „ „	—	50	—
Zeidl Ferdinand „ „ „	1	—	—
Rizzoli Dominik, lekar	1	—	—
Rozman Dragotin, posestnik	1	—	—
Mihora Jakob, posestnik	—	50	—
Kastelic Franc, trgovec in posestnik	1	—	—

Ljudevit Jelovski, posestnik	—	50	—
Krištof Dragotin, posestnik	—	50	—
Skup	1667	gld.	10 kr.

Listnica uredništva. G. B. pismo dobili, a rečenega ne. G. S. v B. Zdaj moramo potrpeti, zato odložimo dopis. Stvar je sitna. Več o tem in prejšnjem pismeno, kader bo časa. — G. L. v G. Predno nemamo celega rokopisa ne moremo soditi. Torej smo čakali in čakamo da konec poslati blagovolite.

Dunajska borsa 29. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	57	gld.	95	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	—	10	—
1860 drž. posojilo	98	—	—	—
Akcije narodne banke	7	—	73	—
Kreditne akcije	289	—	20	—
London	118	—	50	—
Srebro	118	—	21	—
C. k. cekin	5	—	62	—
Napol.	9	—	45	—

Zdrave zobe!

Za čiščenje in zdravje zob in zobnega mesa je dobra **Anatherlinova voda** od Dr. J. G. Poppa, e. k. dvornega zdravnika za zobe, iz Dunaja, mesto, Bognergasse, Nr. 2, kakor malokter drug pripomoček, ker nima nobenih zdravju škodljivih materij v sebi, zabrani, da zob ne gnjuje in se zobni kamen ne dela, brani da zob ne boli in ne gnjuje, in če je to oboje že, se kmalu ustavi, ako se ta voda rabi.

Cena za flašico 1 gld. 40 kr. a. v.

Zmerom pravo dobiti v teh zalogah:

v Mariboru v Bankalarjevi lekarnici, pri g. A. W. Königu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celji pri Crisperju in v Baumbachovi lekarnici; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lekarju; v Konjicah pri C. Fischerju, lekarju; Leibnitz, lek. vdova Kretzig; Ljutomeru lek. Fr. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brezjah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; v Kislivodi v lekarnici; Stainz v V. Timonschek, lek.; Slov. Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik, lek. Varaždinu A. Halter, lek. (23—1)

Oznaniilo.

Na e. k. učiteljskem izobraževališču v Mariboru (Schillerstrasse poprej Gambrinus-Halle) se bode osnovala s početkom šolskega leta 1871/72 posebna slovensko-nemška šola, kakor šola vadnica in vzornica (Uebungs- und Musterschule).

Vsak učenec, ki hoče vstopiti v to šolo, se mora po svojih stariših ali njih namestnikih osobno predstaviti 1. ali 2. oktobra dopoldne od 8. do 12. ure ravnatelju e. k. izobraževališča, in se izkazati s krstnim listom, če bi pa bil že poprej na kakej drugi šoli, tudi s spričevalom preteklega šolskega leta. — Šolsko leto se začne 5. okt.

Sprejemali se pa bodo le taki otroci, ki so 6. leto svoje starosti že dovršili, 13. leto pa še niso prekoračili, in ki so zmožni slovenskega jezika.

V Mariboru, 25. septembra 1871.

(31—2)

C. k. ravnateljstvo.

Oslobodujemo se naznanjati častitemu občinstvu, da sva 11. sept. t. l. odprla

veliko štacuno

Ljubljani,

v kateri se bo

manufakturno blago

prodajalo na debelo in na drobno in obračava pozornost častitih kupcev na to, da se je nama posvečilo, kljub temu, ka se je blago cena zvišala, po prav nizki cení nakupiti blago, da nama je tedaj mogoče, kupcem jako ugodno postreči.

Prosiva za blagovoljno obiskovanje ter znanovava z izvrstnim spoštovanjem

Brata Koceti.

(16—4)

Ljubljana, glavni trg.

Dr. Janez Steiner,

dosegal odvetnik na Dunaji, se je preselil v svojo tojstno mesto **Ljubljano**, ter ima odvetniško pisarnico na narodnem trgu št. 37, v Četinovičevi hiši, v II. nadstropji. (18—5)

!!! Za jesensko in zimsko saison-o !!!

Udano podpisana se pri p. n. občinstvu toplo zahvaljuje za zupanje, ktero se jej je skazovalo v času njenega kratkega obstanja, pa si ob enem dovoljuje pozornost obračati na svojo dobro izbrano zalogo blaga za jesenske in zimske obleke, in prosi za obila naročila. Z elegantnim, trdnim in doberkup delom in hitro postrežbo upa si tudi na dalje zaupanje častitega publika ohraniti.

Dobrohotna naročila in ukazi iz dežele se bodo brž in prav ceno izpolnili.

S spoštovanjem

Asocijacija krojačev v Ljubljani

nasproti Hradeckega mosta v Eggenbergovi hiši I. nadstropje.

(30—3)

Kovane, uradno preiskane **decimalne vage** četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55	—
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	—
Cena, gld.:	70	80	90	100	110	—	—

Balansirne vage:

Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18	—
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	—
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30	—	—

Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevihti):

Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350	—

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500	—
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	—
Cena, gld.:	600	650	750	900	—	—

L. Bugani & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na pošto poduzetje ustreže precej: